

Kela|Fpa[®]

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp)

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan asiantuntijakuuleminen 30.9.2025

Kai Ollikainen

Taloustoiminnan johtaja

Kela korostaa lausunnossaan seuraavia asioita

- Toimeentulotukiuudistuksen toimenpano aiheuttaa arvioiden mukaan Kelassa pysyvää työmäärän lisääystä noin 10 milj. euroa, johon ei ole Kelan esityksestä huolimatta myönnetty lisärahoitusta.
- Lainmuutos vaikuttaa Kelan palvelujen kysyntään huomattavasti. Lainmuutoksen johdosta Kela joutuu priorisoimaan resursseja toimeentulotuen asiakaspalveluun ja ratkaisutoimintaan, mikä heijastuu heikentyneenä palvelutasona muiden etuuksien asiakaspalveluun, jonotusaikoihin ja ratkaisuaikoihin.
- Lainmuutokseen pitää varata riittävästi aikaa ja muutosten toimeenpanoon tarvittava määrä resursseja. Kela tarvitsee muutoksen suuruudesta riippuen 6–36 kuukautta muutostyöhön, jotta nykyisiin tehtäviin kohdistuvat jo päätetyt tai uudet lainmuutokset sekä mahdolliset uudet tehtävät pystytään toimeenpanemaan onnistuneesti.

Kela korostaa lausunnossaan seuraavia asioita

- Kela kiinnittää huomiota siihen, että vuosien 2023–2025 aikana on valmisteltu ja toimeenpantu rinnakkain useita poikkeuksellisen suuria sosiaaliturvaa ja toimeentuloa turvaavia etuuksia koskevia muutoksia.
- Nämä lakimuutokset kohdistuvat laajaan joukkoon Kelan asiakkaita. Kun ensisijaisista etuuksista säästetään, entistä useampi asiakas joutuu turvautumaan perustoimeentulotukeen.
- Lainmuutosten toimeenpano ja samanaikainen toimintakuluista säästäminen tuo huomattavia riskejä Kelan asiakaspalvelu- ja ratkaisutyöhön. Käytännössä tämä voi näkyä seuraavasti:
 - Asiakkaat saavat päätöksensä hitaammin (ratkaisutoiminnan läpimenoaikojen pidentyminen),
 - Asiakkaat joutuvat jonottamaan puhelinpalvelussa ja palvelupisteillä (asiakaspalvelun ruuhkautuminen) ja
 - Lainmuutosten toimeenpanon viivästyminen.

Kelan toimintakulut (momentti 33.10.60)

- Kelan tämän hetken arvion mukaan toimintakulujen valtionosuuden määrä vuoden 2026 talousarviossa on riittävä, mutta Kela joutuu käyttämään toimintansa rahoittamiseksi lisäksi edellisten vuosien ylijäämää (siirtomäärärahat).
- Kelan toimintakulujen valtionosuuksiin on kohdennettu valtion tuottavuusohjelman pysyviä säästöjä 34,2 milj. euroa vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi maan hallitus on päättänyt kohdentaa Kelalle kertaluontoisen 50 milj. euron vähennyksen vuodelle 2026.
- Kelalla on tuleville vuosille merkittäviä toimintakulutarpeita Kelan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamisen vuoksi (Eepos-ohjelma). Kela on saanut ohjelmaan yli hallituskauden ulottuvan valtuuden ja Kela kohdentaa ohjelmaan myös muuta toimintakulurahoitusta (ml. siirtomäärärahat) sekä toteuttaa ohjelman läpiviemiseksi tarvittavat säästöt. Kela on sovitun rahoituksen perusteella kilpailuttanut kehittämiskumppanin, uudet teknologiat ja kiinteähintaisen toteutusprojektin vuoden 2032 loppuun asti.
- **Kelaan ei voida enää kohdistaa uusia toimintakululeikkauksia vaarantamatta Kelan Eepos-ohjelman rahoitusta ja ohjelman etenemistä.** Rahoituksen puuttuessa ei saavuteta sille asetettuja tavoitteita eikä taloudellisia ja muita hyötyjä. Riskinä on myös kiinteähintaisena sovitun toteutusprojektin aikataulun pidentyminen, joka tuo ohjelman toteutukseen merkittäviä lisäkustannuksia.

Kanta-palvelut

(momentti 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät)

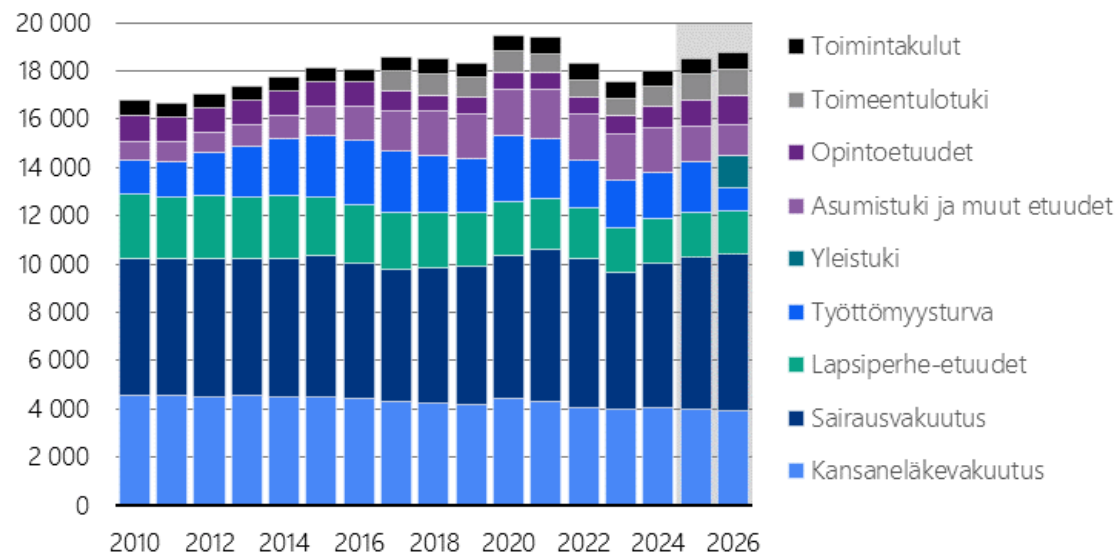
- Kanta-palveluilla on tärkeä rooli sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiossa ja hyvinvointipalvelujen tukemisessa (mm. Omakanta-palvelussa on yli 3 miljoonaa käyttäjää). Valtakunnallinen ratkaisu säästää kustannuksia, kun suoria eri tietojärjestelmien välisiä integraatioita ei tarvita ja tieto liikkuu yhden pisteen kautta yksityisten ja julkisten sote-toimijoiden välillä.
- Panostamalla Kanta-palvelujen hyödyntämiseen ja jatkokehittämiseen, on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä verrattuna siihen, että sama tekninen ratkaisu tehtäisiin erikseen jokaisella hyvinvointialueella.
- Valtion talousarvioesityksessä 2026 on osoitettu 21,4 milj. euroa Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköisiin asiakastietojärjestelmiin (momentti 33.01.25). **Kelan arvion mukaan momentille osoitettu rahoitus ei riitä turvaamaan pitkäjänteisesti Kanta-palvelujen lakisääteisten tehtävien muutoksia, kehittämistä ja jatkuvuutta.** Jatkossa on varmistettava näiden tehtävien riittävä rahoitus, jotta voidaan mahdollistaa kustannustehokkaat ja huoltovarmuutta tukevat kansalliset sosiaali- ja terveydenhuollon ratkaisut.

Taustamateriaalit

Kelan kulut ja tuotot 2010-2026

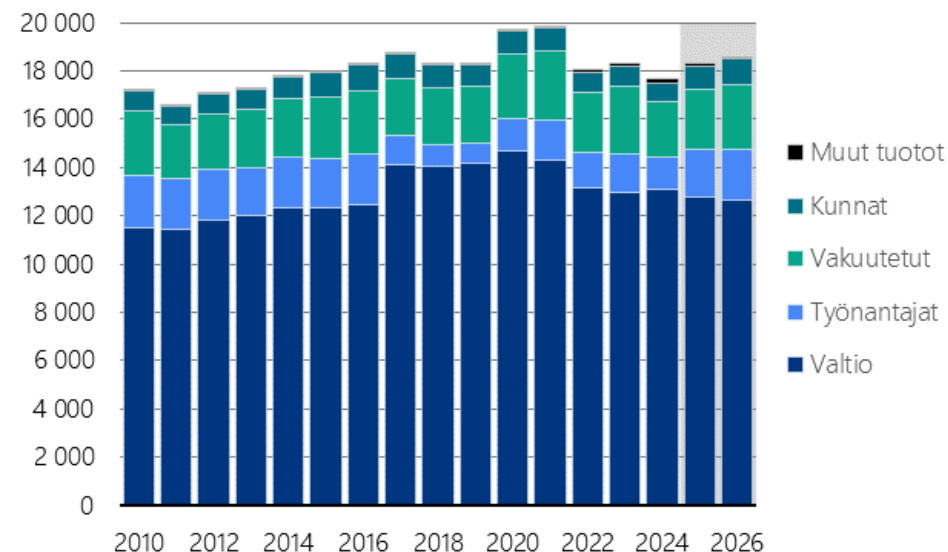
Kelan kulut etuuslajeittain 2010-2026

Milj. euroa (vuoden 2025 rahassa)

Kelan tuotot 2010-2026

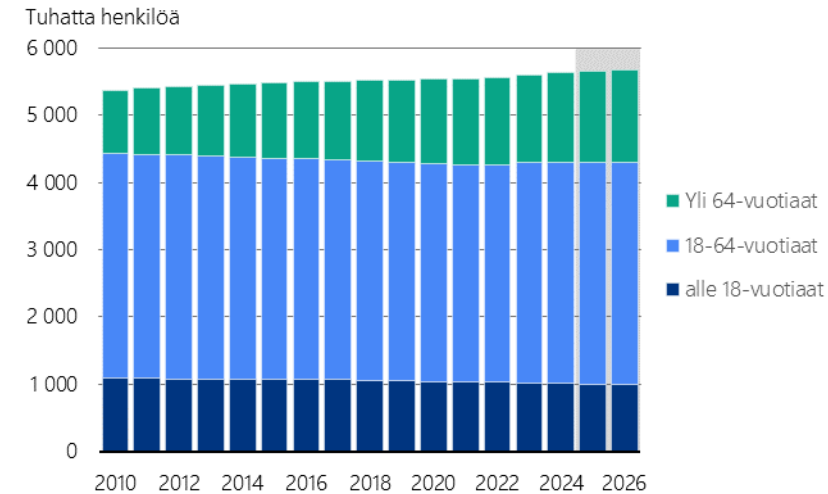
Milj. euroa (vuoden 2025 rahassa)

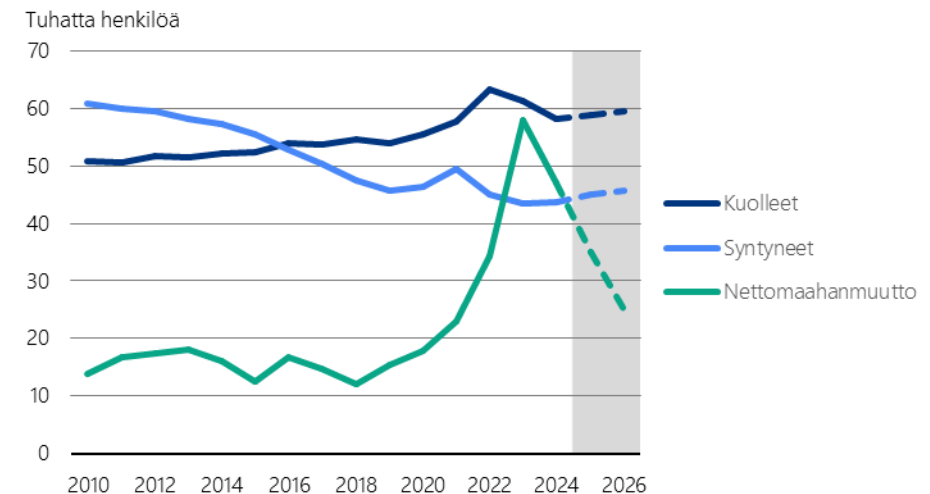
Väestö

- Syntyvyys
 - Vuoden 2024 tilaston mukaan kokonaishedelmällisyysluku oli 1,252, joka on koko 2000-luvun alhaisin. Vuodelle 2025 sen on arvioitu olevan tilastojen ja äitiyspakkausdatan perusteella 1,275. Vuonna 2026 sen on arvioitu olevan 1,30
- Nettomaahanmuutto
 - Nettomaahanmuuton on arvioitu olevan 25 000 henkilöä vuonna 2026. Vuodelle 2025 sen arvioidaan olevan kuitenkin vielä 35 000 henkilöä vuodessa

Väestö ikäryhmittäin 2010-2026

Syntyneet, kuolleet ja nettomaahanmuutto 2010-2026

Kelan hoitaman sosiaaliturvan muutoksia (1/4)

- Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämiseen (ns. TE2024) liittyvät muutokset
- Yleistä asumistukea ei makseta enää omistusasunnon asumismenoihin 1.1.2025 alkaen
- Taksimatkojen väliaikainen enimmäishintasäätely jatkuu vuoden 2026 loppuun saakka (valmisteilla esitys, missä muutetaan säätely toistaiseksi voimassa olevaksi)
- Vuosituloihin perustuvan sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan leikkaus 1.1.2025
- Kanavointiratkaisu sairausvakuutuksessa 1.1.2025
- Nuoren ammatillisen kuntoutuksen muutokset 2025
- Ikärajan nosto kansaneläkkeissä, takuueläkkeessä, kuntoutus- ja kuntoutusrahaetuuksissa, sairauspäivärahassa ja vammaisetuuksissa sekä työttömyysturvan ikärajapoikkeukset 1.1.2025
- Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuuprosentin korotus, omaisuustulorajojen nosto ja vuositulona huomioitavan omaisuusprosentin korotus 1.1.2025
- Yleiseen asumistuen varallisuusharkinta ja kuntaryhmämuutokset 1.1.2025
- Lääkekustannusten alkuomavastuu 50 eurosta 70 euroon ja sitominen kansaneläkeindeksiin 1.1.2025

Kelan hoitaman sosiaaliturvan muutoksia (2/4)

- Muutokset lääkkeiden hinnoittelusäännöksiin, lääkkeiden tukkuhintojen leikkaus 1.1.2025
- Lääkkeiden ehdolliseen korvattavuuteen liittyvä väliaikainen sääntely vakinaistetaan voimassa olevan sääntelyn mukaisena 1.1.2025
- Työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosat lakkautus ja osittaisen työmarkkinatuen määrän pienentäminen 1.1.2025
- Arvonlisäveron 10 %:n alennetun verokannan korotus 14 %:iin 1.1.2025 (lääkkeet, matkat, kuntoutus)
- Työllisyysrahaston erillisestä 50,3 miljoonan euron vuosittaisesta tilityksestä Kelalle peruspäivärahan rahoitukseen luovuttu osana kanavointiratkaisua 1.1.2025
- Kansaneläkkeen maksaminen vain Suomessa asuville 1.2.2025
- Keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen huomioiminen perustoimeentulon muina perusmenoina 1.3.2025
- Kotoutumisen edistämisestä annettu laki muuttui 1.4.2025 alkaen siten, että TEMin suorittamat valtion korvaukset lain piiriin kuuluvien henkilöiden perustoimeentulotukimenoista siirtyivät STM:n vastuulle
- Yksityisen hoidon ja tutkimuksen korvauksiin oikeus korvaukseen hedelmöityshoidoista 1.5.2025

Kelan hoitaman sosiaaliturvan muutoksia (3/4)

- Kela-korvausten kohdentaminen 1.5.2025
- Lääkäripalveluiden valinnanvapauskokeilu yli 65-vuotiaille 1.9.2025
- Opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiristä opintotuen asumislisälle 1.8.2025 alkaen
- Koulumatkatukioikeuden rajaaminen koskemaan maksuttomaan koulutukseen oikeutettuja opiskelijoita 1.8.2025
- Paperittomien oikeus välttämättömiin kiireittämiin terveysterveystietoihin poistetaan 1.10.2025
- Elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen 1.1.2026
- Lääketaksojen leikkaus ja ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentaminen täysimääräisesti valtiolle 1.1.2026
- Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän muutokset 1.1.2026
- Arvonlisäveron 14 %:n verokannan lasku 13,5 %:iin (lääkkeet, matkat, kuntoutus) 1.1.2026

Kelan hoitaman sosiaaliturvan muutoksia(4/4)

- Erityisraskausrahan ja luovutuspäivärahan säädäntömuutokset 1.1.2026
- Toimeentulotukilain kokonaisuudistus 1.2.2026
- Yleistuen ensimmäinen vaihe (työttömän yleistuki) 1.5.2026
- Yleistuen tarveharkinta ja osittaisen yleistuen vanhempien tulorajan muutokset 1.5.2026
- Kotihoidontuen ns. Norjan malli (avoin)

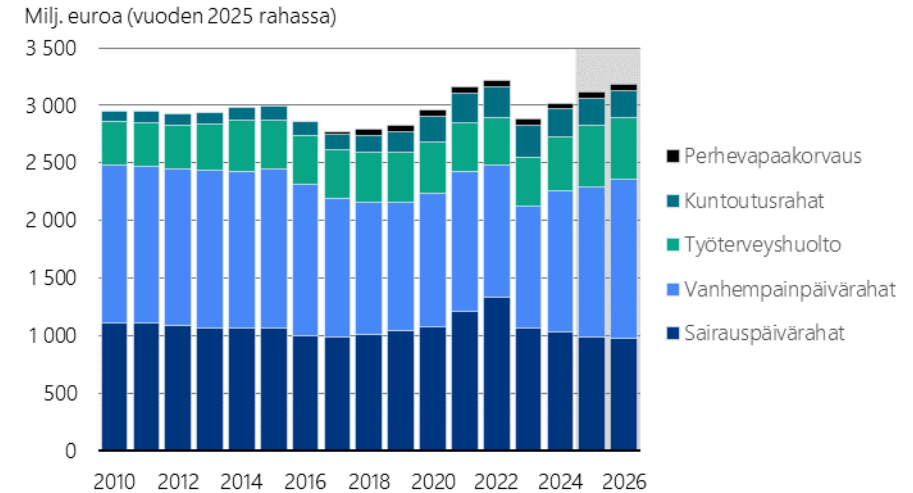
Budjettiriihessä 2.9.2025 päätetyt muutokset

- Ateriatuen korotus 25 sentillä 1.1.2026
- Kela-korvausmenoja alennetaan 60 milj. eurolla 1.1.2026
- Ehdollisen korvattavuuden palautusmaksujen arviota nostetaan 30 milj. eurolla vuodessa 1.1.2026 alkaen
- Äitiysavustuksen korotus 140 eurosta 210 euroon 1.4.2026

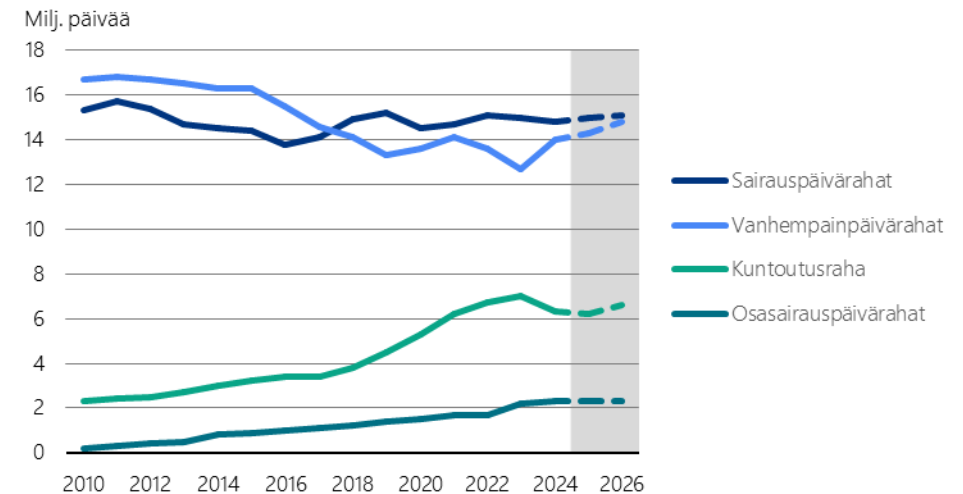
Tuloksia, työtulovakuutus

- Työtuloihin perustuvien SVL-päivärahojen leikkaus 2025
- Kanavointi 2025
- Valtio ei rahoita 2025 alkaen SVL-päivärahojen ns. perusosuutta
- Erityisraskausrahan ja luovutuspäivärahan muutokset 2026

Työtulovakuutuksen etuuskulut 2010-2026

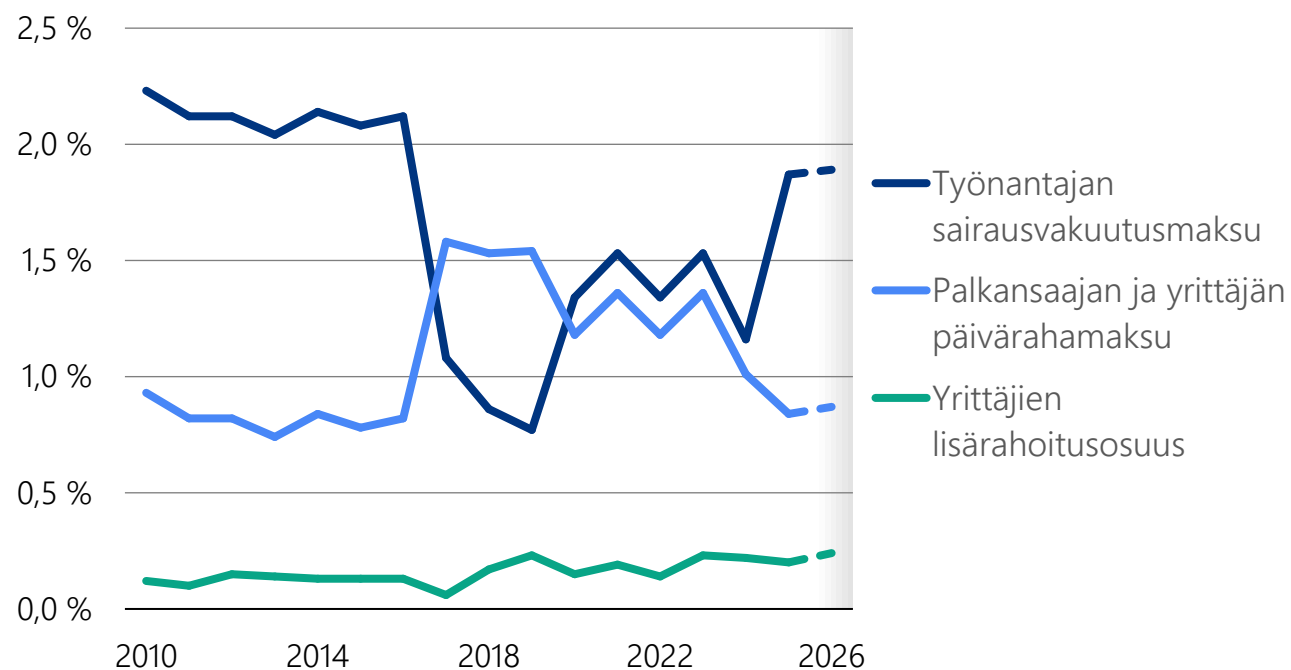

Työtulovakuutuksen päivärahojen korvatut päivät 2010-2026

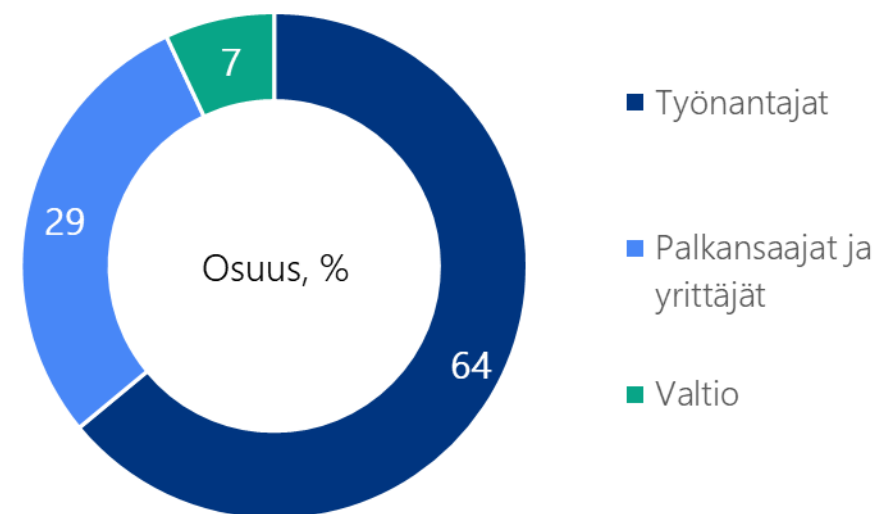

Työtulovakuutuksen rahoitus

Työtulovakuutuksen maksuprosentit 2010-2026

Työtulovakuutuksen rahoitusosuudet 2025

Työnantajan sairaus-
vakuutusmaksu 2025

1,87 %

Palkansaajan ja yrittäjän
päivärahamaksu 2025

0,84 %

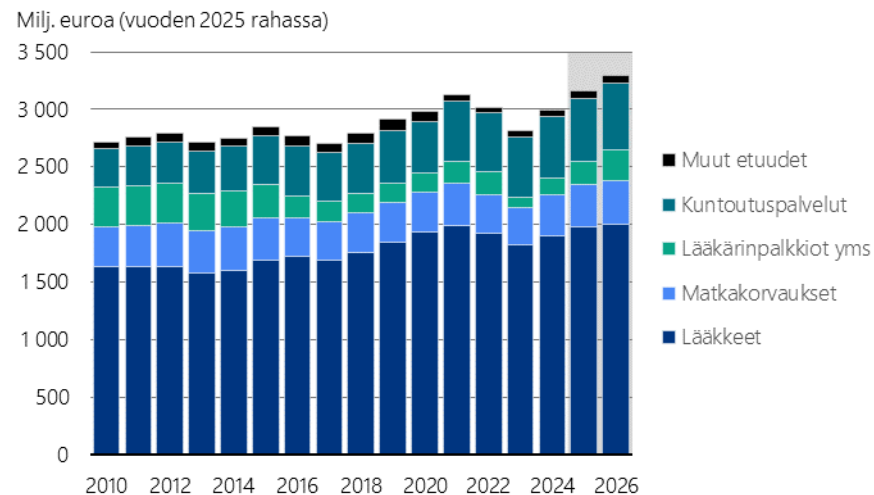
Yrittäjän lisärahoitus-
osuus 2025

0,20 %

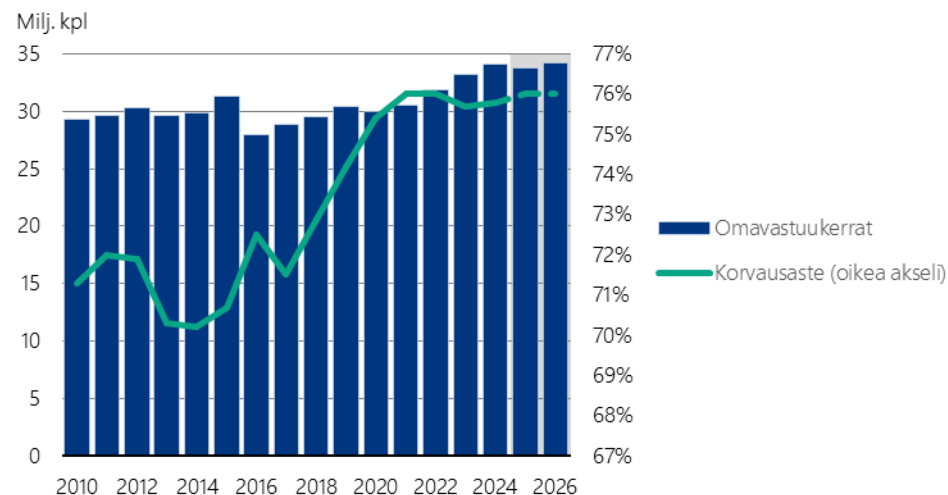
Tuloksia, sairaanhoitovakuutus

- Lakimuutoksia: Hedelmöityshoidot, Kelakorvausten kohdentaminen ja lääkekorvaukset
- Kanavointiratkaisu 2025
- Kela-luottokokeilu 2025 alkaen
- Palautusmaksut huomioidaan täysimääräisesti valtion osuudessa 2026 alkaen

Sairaanhoitovakuutuksen etuuskulut 2010-2026

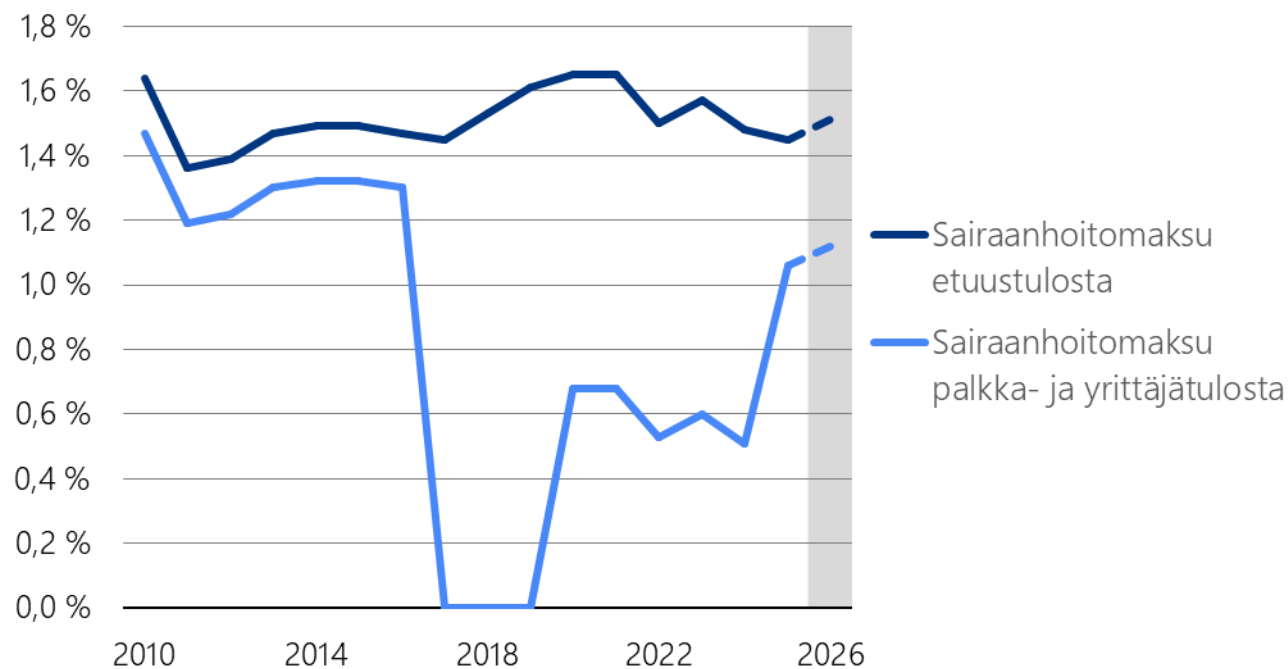

Lääkekorvausten omavastuukerrat ja korvausaste 2010-2026

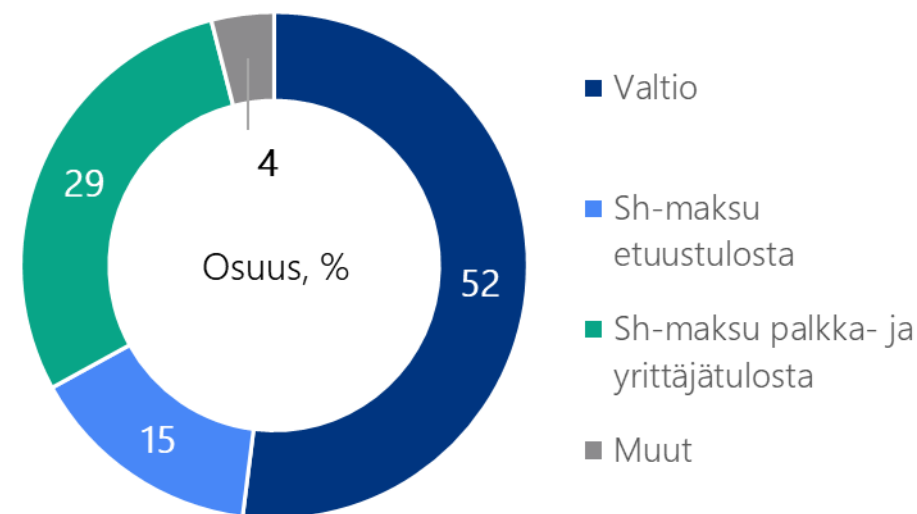

Sairaanhoitovakuutuksen rahoitus

Sairaanhoitovakuutuksen maksuprosentit 2010-2026

Sh-vakuutuksen rahoitusosuudet 2025

Sairaanhoitomaksu palkka- ja yrittäjätulosta 2025

1,06 %

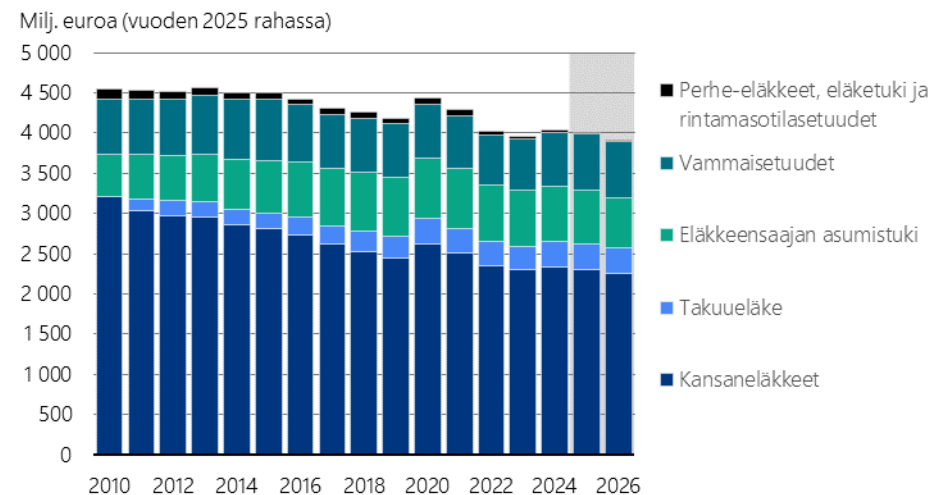
Sairaanhoitomaksu etuustulosta 2025

1,45 %

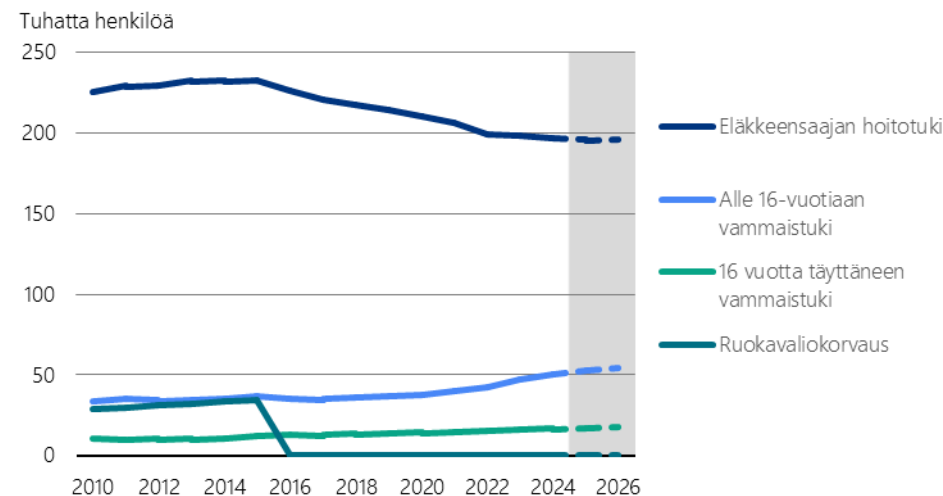
Tuloksia, kansaneläkevakuutus

- Lakimuutoksia: ELATin muutokset, ikärajan nostot ja kansaneläke vain Suomessa asuville
- Kansaneläkkeiden saajamäärät laskeneet, vaikka eläkkeensaajien kokonaismäärä kasvanut
- Alle 16-vuotiaan vammaistuen saajamäärät kasvaneet tasaisesti

Kansaneläkevakuutuksen kulut 2010–2026

Vammaisetuuksien saajat 2010–2026

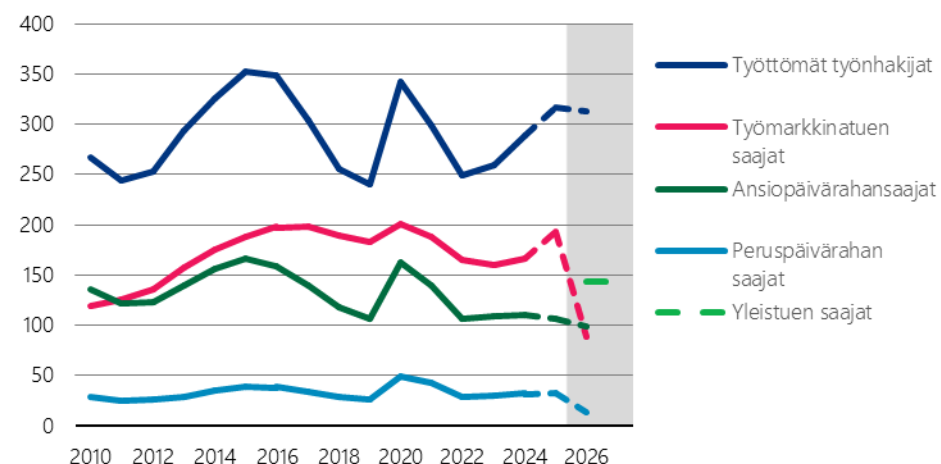
Tuloksia, työttömyysturva

- Lakimuutoksia: peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosat lakkautettu ja osittaisen työmarkkinatuen määrää pienennetty
- Yleistuen ensimmäinen vaihe voimaan 1.5.2026
- Työttömyysaste korkealla tasolla

Työttömät työnhakijat ja työttömyysturvan sekä yleistuen saajat

2010–2026

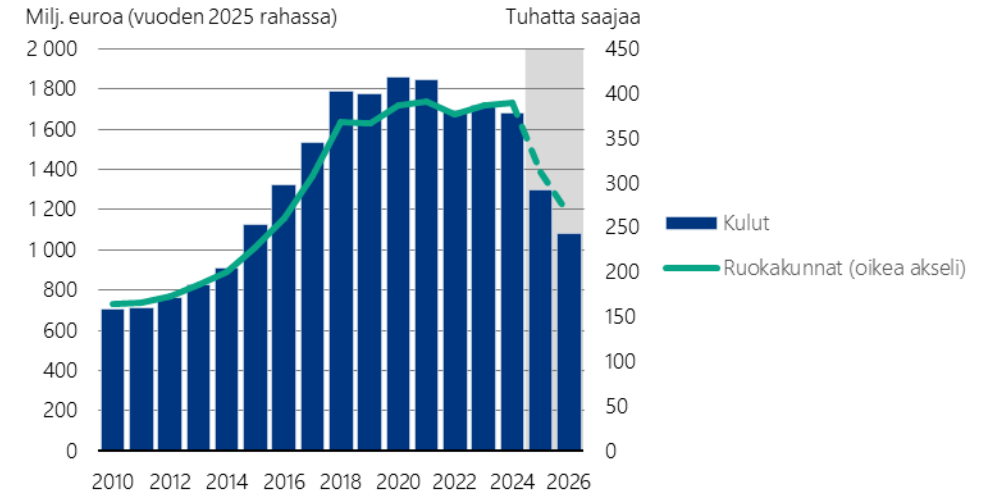
Tuhatta henkilöä

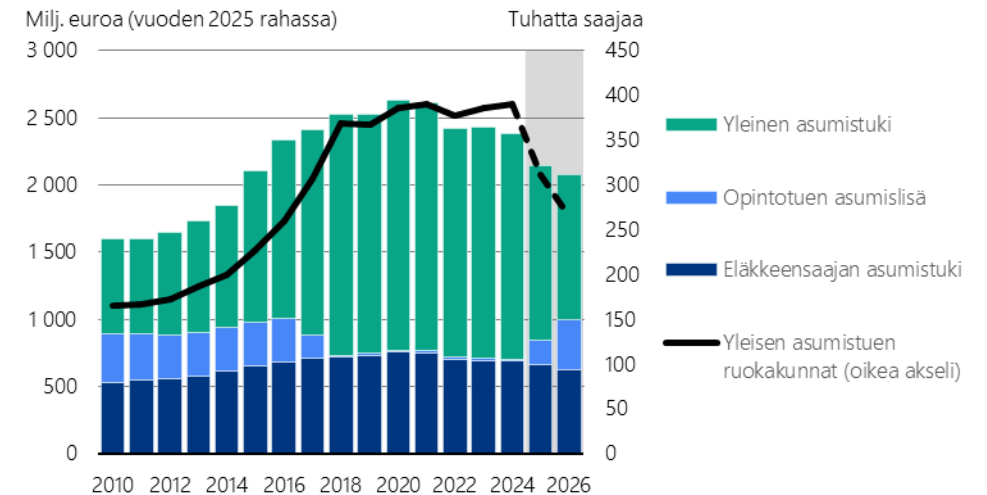
Tuloksia, yleinen asumistuki

- Lakimuutoksia: Opiskelijoiden siirto yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisän piiriin, varallisuusharkinta ja kuntaryhmämuudistus

Yleisen asumistuen kulut ja saajat 2010-2026

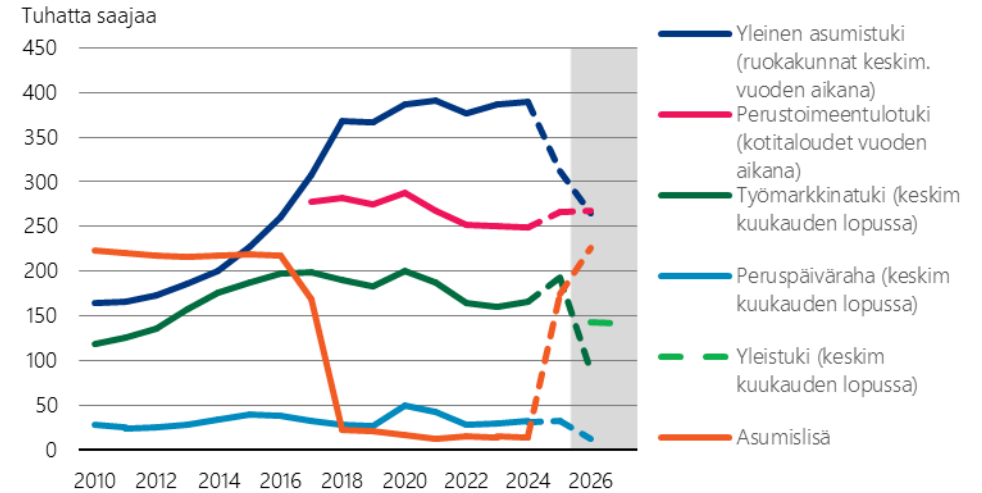
Asumisen tuet 2010-2026

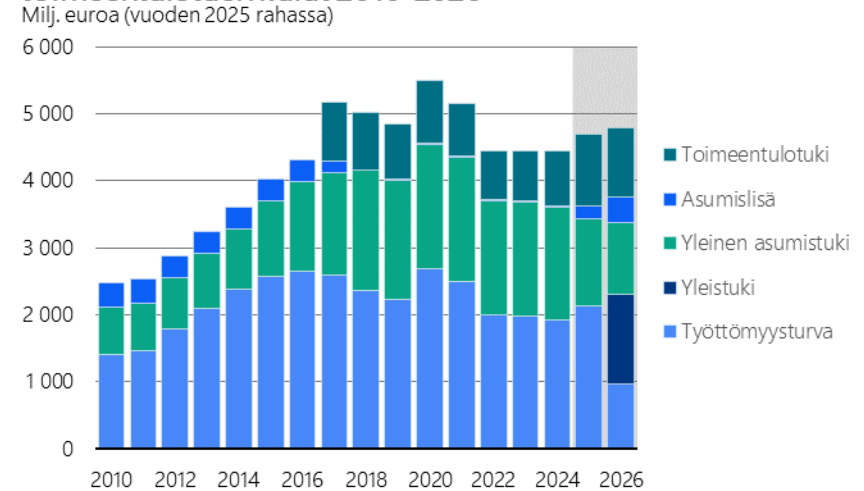
Tuloksia, toimeentulotuki

- 1.4.2025 alkaen perustoimeentulotuen rahoitus siirtyi STM:n momentille myös kotouttamisen edistämisen osalta
- Toimeentulotuen kokonaisuudistus 1.2.2026

Eräiden etuuksien saajia 2010-2026

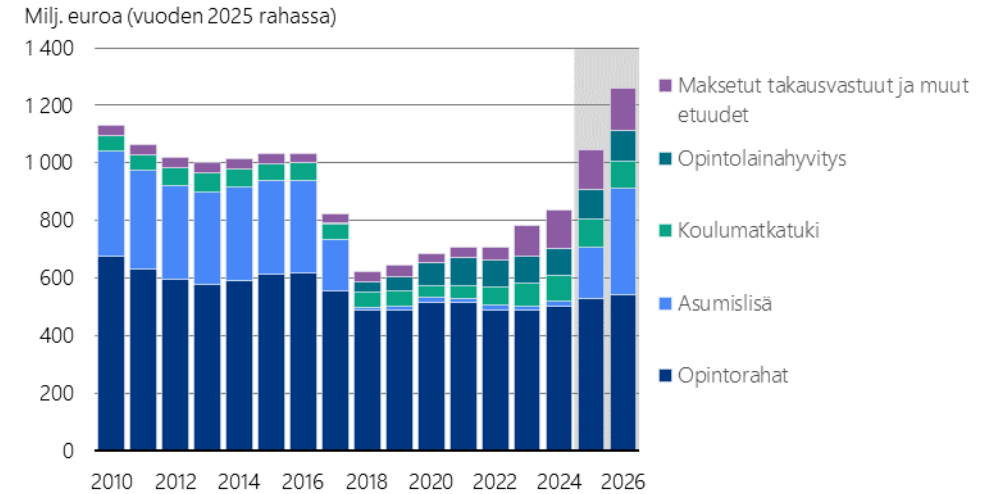
Työttömyysturvan, yleistuen, yleisen asumistuen, asumislisän ja toimeentulotuen kulut 2010-2026

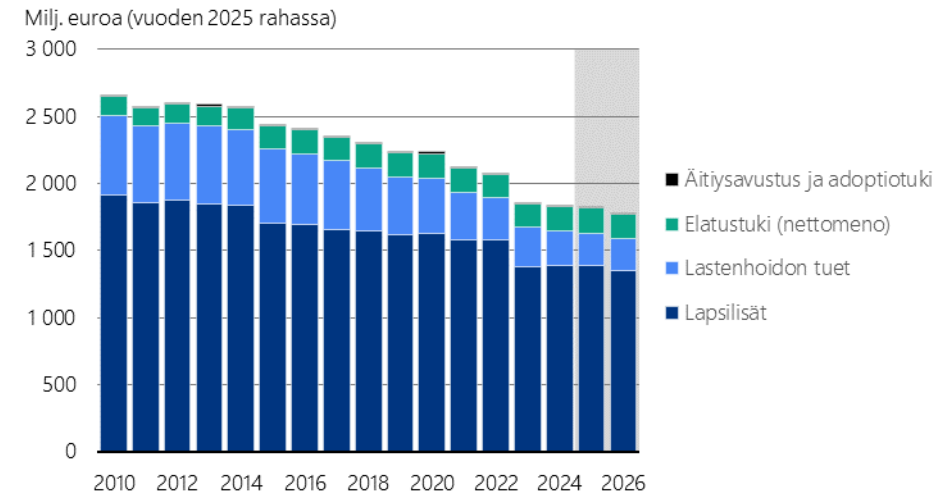
Tuloksia, opintoetuudet ja lapsiperhe-etuuudet

- Opiskelijat takaisin opintotuen asumislisälle
- Korkotason nousu nostanut opintolainan takausvastuun kuluja
- Syntyvyyden lasku ja kotihoidon tuen käytön väheneminen näkyvät
- Lapsilisät ei ole sidottuna indeksiin (2023 korkea inflaatio)

Opintoetuuksien kulut 2010-2026

Lapsiperhe-etuuksien kulut 2010-2026

Kiitos

Kai Ollikainen

Kela|Fpa